

Jaarverslag
2011
Vereniging Nederlandse Riviergemeenten



**VERENIGING
NEDERLANDSE
RIVIERGEMEENTEN**

Samenstelling: E. van der Hoeven



Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Vereniging Nederlandse Riviergemeenten; bestuur, taakgroepen en bureau	4
Activiteiten 2011	
VNR	5
Extern	11



Voorwoord

Het jaar 2011 was een jaar van extremen op weergebied en daarmee voor de afvoer van rivierwater. Het jaar startte met hoog water in het gehele rivierengebied en bijna-overstromingen bij Deventer. Het voorjaar was bijzonder droog, met lage rivierstanden en aandacht voor vitale functies tot gevolg. Door een natte zomer is het waterpeil aangevuld; een goede buffer voor het zeer droge najaar. Het jaar werd afgesloten zoals het begonnen is: extreem hoge rivierstanden, bijna-overstromingen in het noorden van het land en een kritieke situatie rondom Dordrecht.

Deze extremen maken duidelijk dat aandacht voor de waterproblematiek van de grote rivieren blijvend nodig is. De Vereniging Nederlandse Rivieren neemt deze rol op zich. De beschreven problematiek komt onder andere in het Deltaprogramma aan de orde. Binnen diverse deelprogramma's is de VNR vertegenwoordigd en praat mee. Zo heeft de laagwaterproblematiek die vorig jaar aangekaart is via de taakgroep IJssel dit jaar een plek gekregen in het Deltaprogramma. Bestuurders worden via de vergaderingen van de taakgroep en de jaarvergadering op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en kunnen hun zorgpunten en opmerkingen aangeven bij de vertegenwoordigers in de diverse stuurgroepen.

Maar er speelt meer op de grote rivieren dan het Deltaprogramma en ook daar is oog voor bij de VNR. Zo stonden de vergaderingen van de taakgroepen van juni in het teken van (water)recreatie en de mogelijkheden daarvan. Ook Ruimte voor de Rivierprojecten hebben ruimschoots aandacht gekregen. Bestuurders kunnen op deze manier op een informele manier kennis en informatie uitwisselen en een standpunt bepalen. In de voorliggende rapportage treft u een beschrijving aan van de diversiteit aan activiteiten en onderwerpen waar de VNR zich anno 2011 mee bezig houdt en betrokken bij is.

Naast extremen in rivierafvoer hebben we momenteel ook te maken met extremen in financiële middelen. Veel gemeenten staan voor een grote bezuinigingstaak, waarin het lidmaatschap van de VNR meegewogen wordt. De meeste blijven lid, ook na heroverweging. Vaak mede om de solidariteit te behouden. Samen staan we sterker in de belangenbehartiging op regionaal en nationaal niveau. Vijf gemeenten hebben hun lidmaatschap van de VNR opgezegd. Tegen beperkte financiële middelen staat de VNR echter voor een hecht netwerk, waarin rivieronderwerpen op een efficiënte wijze behandeld worden en hun weg vinden. Zonder dit netwerk wordt er op landelijk niveau over gemeenten besloten zonder daarbij inbreng te hebben. Ook is een belangrijke plaats ontstaan in het elkaar informeren bij voorbeeldprojecten, waardoor ambtelijke inzet en financiële middelen effectief en efficiënt kunnen worden ingezet. Dit laatste speelt vooral bij gebiedsgerichte projecten waarbij meerdere doelen gediend zijn. Een heroverweging van taken en inkomsten van de VNR is echter noodzakelijk.

In 2012 zetten wij onze activiteiten voort om onze rol als breed georiënteerd dynamisch netwerk van ca. 80 riviergemeenten zichtbaar te houden en waar mogelijk verder uit te breiden.

H.J. Zomerdijk
Voorzitter VNR

Vereniging Nederlandse Riviergemeenten; bestuur, taakgroepen en bureau

Algemeen

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten is georganiseerd in de vorm van een vereniging. Gemeenten zijn lid. Een gemeente vaardigt de bestuurder uit het college van B&W af die water in de portefeuille heeft. Riviertakgewijs, in de vorm van taakgroepen, wisselen de bestuurders kennis en informatie uit, worden zij geïnformeerd over (rivier) water ontwikkelingen en bepalen zij waar nodig (informeel) standpunt en mening. Het gaat om de taakgroepen:

- Maas
- Rijn/Waal
- IJssel
- Westerschelde

Verder kent de VNR een bestuur, dat bestaat uit het dagelijks bestuur en de taakgroepvoorzitters. Het bestuur en de taakgroepen worden ondersteund door het VNR bureau dat in Arnhem is gehuisvest. De financiële administratie wordt verzorgd door de gemeente Sliedrecht. Wat betreft de Westerschelde is het bestuur in overleg met de regio aan het bekijken of er rond de Westerschelde sprake is van een riviergebonden problematiek of een zeegebonden problematiek.

Bestuur

Het dagelijks bestuur (voorzitter en secretaris/penningmeester) en de voorzitters van de taakgroepen vormen het bestuur van de VNR. De samenstelling was in 2011 als volgt:

Voorzitter	Dhr. H.J. Zomerdijk
Secretaris / penningmeester	Dhr. R.G. van de Ven
Lid (taakgroep IJssel)	Dhr. J.T.H.M. Penninx
Lid (taakgroep Maas)	Dhr. G. IJff
Lid (taakgroep Westerschelde)	Mw. M.M.D. Vermue-Vermue
Lid (taakgroep Rijn/Waal)	Dhr. J.J. Luteijn

VNR bureau

Het secretariaat van de VNR, het VNR bureau, is ondergebracht bij Kobessen Milieu BV te Arnhem. De werkzaamheden zijn zowel secretarieel als inhoudelijk van aard.

De volgende medewerkers hebben activiteiten uitgevoerd voor de VNR:

Projectleider	Mw. E.H. van der Hoeven
Adviseur	Dhr. T.F.W. Gijzel
Secretariële ondersteuning	Diverse medewerkers vanuit Kobessen Milieu

De medewerkers nemen namens de VNR deel aan (externe) bijeenkomsten en vergaderingen.

Leden

In 2011 waren 87 gemeenten lid van de VNR. De aangesloten gemeenten bevinden zich in roerige tijden; velen moeten bezuinigen en een aantal schrappt het lidmaatschap van de VNR. De volgende gemeenten hebben aan het einde van het jaar het lidmaatschap opgezegd: Lopik en Binnenmaas (taakgroep Rijn/Waal), Vlissingen (taakgroep Westerschelde) en Cromstrijen en Moerdijk (taakgroep Maas). Ook is gebleken dat wij alert moeten reageren bij herindelingen waarbij riviergemeenten en niet-rivier gemeenten betrokken zijn. Maatwerk is dan noodzakelijk.

Activiteiten 2011

VNR

Bestuur

Het bestuur van de VNR heeft in 2011 onder voorzitterschap van de heer Zomerdijk vijf keer vergaderd. De vergaderingen zijn voorbereid, bijgewoond en uitgewerkt door het VNR Bureau. Op de agenda stonden de verenigingsaangelegenheden als afrekening, begroting, jaarverslag, jaarvergadering en (de structuur van) taakgroepvergaderingen. Het bestuur was in 2011 extra alert op ledenbehoud; door persoonlijke gesprekken te voeren met gemeenten die opgezegd hebben is een aantal gemeenten als lid behouden.

Communicatie is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van de VNR. In het voorjaar is een enquête gehouden onder de leden over de wijze van communiceren. Riviergemeenten, de nieuwsbrief van de VNR, wordt goed gelezen en hoog gewaardeerd. De meningen zijn verdeeld over het digitaal toesturen van een nieuwsbrief. Het bestuur heeft besloten in 2011 de papieren nieuwsbrief te behouden. De website van de VNR kan beter benut worden. Veel respondenten hebben de site bekeken, maar zouden er ook graag vergaderstukken en verslagen terug vinden. Het is geen probleem dat deze stukken dan ook voor niet leden beschikbaar zijn. Aan interactieve communicatie als een Linked-In discussiegroep of het versturen van Tweets is momenteel geen behoefte. Tijdens de jaarvergadering zijn de resultaten teruggekoppeld naar de leden.

Het Deltaprogramma is een onderwerp waar het bestuur van de VNR actief bij is betrokken. Door een effectieve lobby door de taakgroep voorzitters is de VNR in de diverse riviergebonden stuurgroepen goed vertegenwoordigd. In het deel programma Rivieren zijn zij lid van de stuurgroepen Delta Rijn en Delta Maas. Ook binnen het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden zijn gemeenten goed vertegenwoordigd. In het afgelopen jaar hebben gemeenten ook in de stuurgroep Zuidwestelijke Delta een permanente plek gekregen. Speciaal punt van aandacht betreft de invloed op de generieke programma's zoals veiligheidsnormering en nieuwbouw en herstructurering. Daarnaast wordt gesproken over de maatregelen die nodig zijn voor de Rijn-Maas Delta. Hiervoor wordt nauwe samenwerking gezocht tussen de deltaprogramma's Rivieren, Rijnmond-Drechtsteden en Zuidwestelijke Delta. Niet alleen op ambtelijk, maar ook op bestuurlijk niveau.

De Jaarvergadering stond dit jaar in het teken van Meerlaagsveiligheid en de gevolgen hiervan voor gemeenten. Meerlaagsveiligheid is een van de mogelijkheden om de waterveiligheid in gebiedsontwikkeling vorm te geven. Tijdens de taakgroepvergaderingen zijn naast het Deltaprogramma de mogelijkheden van (water)recreatie aan de orde geweest. Ook is er gesproken over de uitwerking van Ruimte voor de Rivierprojecten, waarbij de nadruk ligt op bestuurlijke consequenties en verantwoordelijkheden, en het programma Stroomlijn.

Door wijzigingen in de structuur van de Ministeries is het NWO (Nationaal Water Overleg) opgegaan in het BKO (Bestuurlijk Koepel Overleg), waar alle onderwerpen van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu aan de orde komen. Op ambtelijk niveau is de VNR betrokken bij het voorbereiden van de agenda. In principe is de VNG gesprekspartner. Als er riviergerelateerde onderwerpen op de agenda staan, kan de voorzitter van de VNR deel uit maken van de delegatie.

Taakgroep Maas

De taakgroep Maas vergaderde in 2011 drie keer onder voorzitterschap van de heer IJff, wethouder van de gemeente Roermond. De heer van Groos van de gemeente Waalwijk treedt op als vice voorzitter. Een diversiteit aan onderwerpen is de revue gepasseerd.

De vergadering van maart vond plaats in de bouwkeet van het Ruimte voor de Rivier project “Overdiepse Polder”, waarover een toelichting werd gegeven. Agrariërs zijn geconfronteerd met de aanwijzing van hun polder als noodoverloopgebied bij hoog water. Na overleg met elkaar hebben zij besloten mee te denken in plaats van de hakken in het zand te zetten. Zij kwamen met het idee van ‘boerderijterpen’. Na een lang proces van ontwerpen en praten met betrokkenen komen er langs de dijk negen terpen, waarop boerderijen gebouwd worden. Bij hoog water kan het vee naar de terp gebracht worden, bij een normale waterstand wordt de polder op de gebruikelijke wijze gebruikt. Een aantal agrariërs heeft de bedrijfsvoering gestopt en anderen zijn verhuisd. Het proces is redelijk soepel verlopen. Contractbeheersing is nu een punt van aandacht. Ook het MIRT is aan de orde geweest, een systeem om grote (ruimtelijke en infrastructurele) projecten, waar het Rijk bij is betrokken, van planvorming, van besluitvorming naar uitvoering te laten komen. Het spelregelkader en de inbreng en positie van gemeenten is uitgelegd.

In de junivergadering was er aandacht voor waterrecreatie. Gemeenten lichten toe wat er binnen hun grenzen speelt en aan ontwikkelingen zijn. De mogelijkheden aan de grote rivier zijn legio, maar ze moeten wel benut worden. De gemeente Venlo wil het initiatief lanceren om een fietspad van bron tot monding langs de Maas te ontwikkelen. Zij komen hier in 2012 op terug. Een ondernemer heeft over zijn plannen verteld met zijn verblijfsrecreatieterrein in een gebied waar een hoogwatergeul moet komen. Hij wil deze graag binnen zijn accommodatie integreren, maar loopt tegen vele regels aan die dat moeilijk maken. Het gaf de bestuurders een beeld van het perspectief en de inzet van een ondernemer. Tevens was dit aanleiding tot een gesprek met de gedeputeerde van de provincie Limburg over planvorming en informatievoorziening daarin.

In 2010 is het Deltaprogramma in gang gezet. Hoog water heeft daarbij veel aandacht. In de taakgroep Maas is ook gesproken over de zoetwatervoorziening en het Deltaprogramma Hoge Zandgronden, waarbij situaties van laag water en droogte aan de orde zijn. Er is in beeld gebracht wat de functies zijn die gebruik maken van zoet water en wat de consequenties zijn van een lage waterstand en een watertekort. Deze zijn er en zijn ingrijpend; scheepvaart die gestremd wordt, industrie die productie moet staken en natuur die verdwijnt. Dit is echter minder zichtbaar dan een overstroming waarbij geëvacueerd moet worden. Toch is het belangrijk deze situatie in beeld en onder de aandacht te brengen.

De Maas is een belangrijke schakel als leverancier van water in dit gebied. Omdat de Maas door meerdere landen loopt was er een toelichting op de verdeling van het Maaswater tussen België en Nederland. De Maas voedt zowel Nederlandse als Belgische kanalen en daarmee een deel van het achterland. Om alle functies die hier aan vast zitten zo goed mogelijk te laten verlopen zijn afspraken gemaakt over de verdeling van het water dat via de Maas afgevoerd wordt. Vooral de kunstwerken bij Maastricht spelen een rol in deze verdeling, die geregeld wordt via een vastgestelde tabel.

Binnen de gemeenten die betrokken zijn bij de taakgroep Maas spelen vele ontwikkelingen. De gemeente Cuijk gaf een uitgebreide toelichting op de ontwikkeling van de Kraaijberg Plassen. Deze plassen zijn ontstaan door zandwinning en worden op diverse manieren ontwikkeld. Een deel is beschikbaar voor natuurontwikkeling, terwijl op een ander deel er intensieve recreatie mogelijk moet worden. Het eindplaatje staat inmiddels vast en moet nu in een vergunningtraject vastgelegd worden. Ondanks dat er nog geen particulieren zich gemeld hebben voor de ontwikkeling, gaat de gemeente al aan de slag met de planontwikkeling en aanleg van basisinfrastructuur. Rondom Roermond wordt hard gewerkt aan de verdere uitwerking van het Maasplassen-project. Er moet een geul aangelegd worden en dit is de start om het gebied weer aantrekkelijk te maken. Zo'n project speelt ook bij de gemeente Peel en Maas, maar dit wordt aangesloten bij de Maascorridor. Rondom Heusden-Waalwijk-s'Hertogenbosch wordt gewerkt aan ‘Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat’. Met als aanleiding om het gebied rondom de A59 te versterken, zijn nu diverse projecten aan elkaar gekoppeld (hoogwaterproblematiek Den Bosch en de Groene Delta). Intussen zijn er twintig partijen die een overeenkomst hebben ondertekend om het gebied te versterken, dit is inclusief agrariërs en natuurorganisaties.



Taakgroep Rijn/Waal

De taakgroep Rijn/Waal kwam in 2011 drie keer bijeen onder voorzitterschap van de heer Luteijn, wethouder van de gemeente Werkendam. De heer Keuken, wethouder van de gemeente Nederbetuwe, is vice voorzitter.

De vergadering van maart vond plaats in het kasteeltje van de gemeente Lingewaard. Daar werden de plannen toegelicht voor het project de Huissensche Waarden. Omdat hier sprake is van een particulier initiatief wordt er niet gesproken over een Ruimte voor de Rivier project. Dit is voor de gemeente een bijzondere situatie, omdat er wel doelen gerealiseerd worden en de gemeente wel mee kan praten over de voorwaarden die worden gesteld aan het ontwerp en de inrichting. Er is daarmee sprake van een PPS constructie, waarin de particulier veel werk op zich neemt, bijvoorbeeld communicatie naar betrokkenen. Maar ook de communicatie naar diverse overheden. De les die is geleerd is dat in een PPS constructie eerst de publieke samenwerking goed geregeld moet zijn.

Wat wel onder Ruimte voor de Rivier valt is het project Kribverlaging op de Waal. Daar is een start mee gemaakt middels een pilot. Met het uitvoeren van deze pilot wordt ervaring opgedaan en bekeken of er zich nog bijzondere dingen voor doen. Dit lijkt positief uit te pakken en daarom worden ook fase 2 en 3 ontwikkeld. Er is een alternatief in gang gezet voor kribben: langsdammen. Een langsdam wordt aangelegd in de lengterichting van de rivier, waardoor er een geul en een nevengeul ontstaan. Bij een langsdam worden kribben verwijderd en er zijn mogelijkheden voor de realisatie van andere functies.

In juni was er aandacht voor (water)recreatie. De vergadering vond plaats op de verkeerspost voor de Waal bij de monding van het Maas-Waalkanaal bij Nijmegen. Vanuit de gemeente Nijmegen is een toelichting gegeven op het Ruimte voor de Rivierproject Dijkteruglegging Lent. Door de dijk een stuk terug te leggen, ontstaat er naast de Waal een eiland en een nevengeul. In deze geul staat permanent water en wordt ingezet bij hoog water. Deze aanpassing geeft mogelijkheden om de oevers van de Waal anders in te richten en het ontstane eiland beschikbaar te maken voor recreatie. Dit wordt een 'park van de 21^e eeuw' en verbindt de oevers. Diverse vormen en intensiteiten van recreatie zijn hier mogelijk. In de nevengeul mogen spier- en windgedreven vormen van watersport beoefend worden.

De ontwikkelingen zijn nauw gevolgd door mensen van het Watersportverbond. Zij hebben inbreng geleverd. De algemene mogelijkheden voor watersport op de Waal zijn wellicht wat beperkt, maar het moet wel een verbinding blijven naar andere watersportgebieden. Er zijn vele mogelijkheden voor (water)recreatie aan de andere kant van de dijk of op de dijk. Het Watersportverbond roept gemeenten op om vroegtijdig de hulp in te schakelen om de mogelijkheden te bekijken.

Een ondernemer lichtte toe hoe hij om gaat met veranderingen in het watersysteem en probeert een bedreiging om te zetten in een kans. Midden over zijn verblijfsrecreatieterrein moet een hoogwatergeul komen. Een bedrijf kan zich terug trekken, maar hij wil graag deze verandering gebruiken om zijn terrein in het geheel aantrekkelijker te maken. Dit vergt nogal een inspanning van een goedwillende ondernemer. Diverse plannen zijn al de revue gepasseerd en iedere keer is er een andere overheid die een nadere eis stelt.

Na afloop van de vergadering was er een rondleiding over de verkeerspost. Daar werd verteld over hoe er zicht gehouden wordt op de verkeersstromen over het water, in dit geval de drukbevaren Waal.

De vergadering in november kende een volle agenda. Er is gesproken over het Programma Stroomlijn van Rijkswaterstaat waarin zij (achterstallig) onderhoud van vegetatie in de uiterwaarden in orde wil maken. Aan de ene kant door het opstellen van een wettelijk en handhaafbaar kader. Aan de andere kant door het uitvoeren van achterstallig onderhoud, zodat de doorstroming bij hoog water gegarandeerd is. De eigenaar is verantwoordelijk voor het onderhoud en in overleg met Rijkswaterstaat wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn. Het uitgangspunt is om weer terug te keren naar de vegetatiesituatie van 1997.

De gemeente Tiel gaf een toelichting op de brede dijk die op de planning staat. Bij de Havenkanaalzone is de watersituatie in beeld gebracht en er bleek sprake te zijn van kwelwater. Op zich voldoet de dijk, maar met ontwikkelingen als woningbouw achter de dijk wordt er toch voor gekozen om de dijk te ontwikkelen tot een brede dijk. Dit gaat in de vorm van een gebiedsontwikkelingsproces, waarbij de gemeente het proces leidt op basis van de randvoorwaarden en kaders die in beeld gebracht zijn. Daarin is een voorlopig eindplaatje vastgesteld, dat nu voorgelegd kan worden aan private partijen.



Een deel van de leden van de taakgroep Rijn/Waal valt onder het Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden (DPRD). In dit programma is een probleemanalyse gemaakt en zijn nu de eerste mogelijke strategieën voor hoe dit aan te pakken verkend. Een van de te nemen Deltabeslissingen is de Rijn-Maas Deltabeslissing. Hierbij zijn drie deelprogramma's betrokken: Zuidwestelijke Delta, Rijnmond-Drechtsteden en Rivieren. Het is belangrijk om kennis te nemen van elkaars problematiek om te komen tot een optimale oplossing. Governance is hierbij van groot belang.

Natuurlijk zijn ook de onderwerpen die in de aangesloten gemeenten spelen aan de orde geweest. Zowel mededelingen over voortgang van projecten als vragen die gesteld zijn aan mede bestuurders voor meer informatie of hoe een onderwerp aan te pakken.

Taakgroep IJssel

De taakgroep IJssel kwam in 2011 vier keer bijeen onder voorzitterschap van de heer Penninx, burgemeester van Voorst.

Op 8 december 2010 waren de weersomstandigheden door sneeuwbuien zo slecht dat de vergadering uitgesteld is naar januari 2011, wat een hoge opkomst opleverde bij het Waterschapshuis in Zwolle. Daar is uitgebreid stil gestaan bij het Deltaprogramma. Er is bestuurlijk gesproken over de inbreng van gemeenten. Voor veel gemeenten is het een abstract programma, voor een aantal andere gemeenten is de inbreng concreet. De vraag is wel om via de taakgroepvergaderingen input te leveren en als dat gewenst is ad hoc kennis beschikbaar te stellen aan elkaar en het bestuur van de VNR. Het proces binnen het Rivierengebied wordt van grof naar fijn doorlopen. Eerst moet de situatie en de opgave in beeld gebracht worden, vervolgens wordt er gewerkt aan strategieën om hier uitwerking aan te geven.

Het Waterschap is betrokken bij de Ruimte voor de Rivierprojecten dijkverlegging Westenholte en uiterwaardvergraving Schelle. In deze plannen is het Rijk opdrachtgever, bereidt de provincie projecten voor en voert het waterschap deze uit. Het kost tijd om de plannen tot uitvoering te brengen; er blijken vaak nog vele open eindjes te zijn. Voor communicatie is gebruik gemaakt van beeldkwaliteiten. Dit is handig om te laten zien wat de ideeën zijn, maar het kan ook beperkend werken omdat de gedachte is dat er geen wijziging meer mogelijk is.

In maart was de taakgroep IJssel te gast in het projectkantoor van Rijkswaterstaat bij het project Hondsbroeksche Pleij. De gemeente lichtte het project in de planvormingsfase toe. Rijkswaterstaat wilde dit grondgebied onder water zetten, maar na toelichting op de plannen bleken er ook alternatieve mogelijkheden te zijn. De gemeente had deze al in een plan opgeschreven. Toen het beeld er was van hoe het gebied er uit moest komen te zien zijn er gesprekken gevoerd met direct betrokkenen, letterlijk aan de keukentafel. Dit is goed, maar ze moeten wel afgesloten worden met een verslag. Verder is iedere stap in het proces in de gemeenteraad besproken en daarmee was het voor zowel gemeente als betrokkenen een transparant proces.

Rijkswaterstaat lichtte de technische aspecten toe. Er moest ruimte komen voor de rivier, maar ook de kwelwatersituatie achter de dijk moest aangepakt worden. Daarnaast ligt deze uiterwaard op een kritiek punt in de waterverdeling tussen de IJssel en de Rijn. Daarvoor is een 'regelwerk' bedacht, dat bij hoog water de juiste afvoerdeling regelt. Na afloop van de vergadering zijn dit regelwerk en de werkzaamheden van dichtbij bekeken. De werkzaamheden zijn in een afrondende fase. Aan de inrichting van recreatieve elementen wordt gewerkt en daarna moet de natuur zijn werk doen.

De vergadering van juni stond in het teken van (water)recreatie en vond plaats bij de Watersportvereniging Giesbeek (met uitzicht op het Rhederlaag). Een vertegenwoordiger van het Watersportverbond liet zien hoe recreatie en beroepsvaart samen gaan op de IJssel en welke maatregelen genomen zijn om dit zo veilig mogelijk plaats te laten vinden. Een bestuurslid van de Watersportvereniging vertelde over de vereniging; welke activiteiten er plaats vinden en dat dit een zeer positieve uitstraling heeft op de gemeente Zevenaar, maar ook op de regio er omheen. Ook is er aandacht gevraagd voor de brede mogelijkheden van ontwikkeling van de IJsselvallei; een onontdekt gebied waar veel kansen liggen. Daarvoor moeten beide zijden van de IJssel bij elkaar betrokken worden. Vervolgens moeten alle ontwikkelingen, hoe klein ze ook lijken te zijn, aan elkaar geknoopt worden.



Daarnaast was er een toelichting op het Deltaprogramma Zoet Water, waarbij ook aandacht is voor lage waterstanden in de rivier. Behoeften aan zoet water zijn geïnventariseerd en hier zijn knelpunten uit naar voren gekomen. Er moet nu nader gekeken worden naar oplossingsmogelijkheden. Daarbij valt te denken aan een flexibeler watersysteem, flexibiliteit van peilen, extra aanvoerroutes en kleinschalige wateropslag. Een lage stand van de rivier lijkt minder urgent dan een hoge stand. Dit is echter niet zo. Met elkaar moeten we hiervoor aandacht vragen, zodat ook dit probleem op de agenda komt.

De vergadering van december vond plaats in Deventer, waar een toelichting is gegeven op de Ruimte voor de Rivierplannen die daar spelen. Er was sprake van een interactief planvormingsproces. De gemeente heeft vooraf de kaders en uitgangspunten duidelijk weer gegeven en een eerste idee als *een* plan voorgelegd. Een klankbordgroep heeft meegedacht en meegetekend en dit vergde van reguliere planvormers aanpassingsvermogen. Uiteindelijk hebben B&W en GS een gedragen advies voor kunnen leggen aan de Staatssecretaris. Een van de onderdelen van het plan is een 'natuurderij'; een boerenbedrijf dat ook natuurbeheer op zich wil nemen. Dit druisde in tegen bestaande wetgeving. Een bestuurder moet dan de kracht hebben om te zeggen dat dit de uitzondering op de regel is. Een prachtig voorbeeld om van een bedreiging tot een kans te komen! De regio Stedendriehoek bekijkt de gehele IJssel en haar mogelijkheden in breed verband. In het kader van het Deltaprogramma zijn er behoorlijke uitdagingen die op de IJssel af komen, met gevolgen voor de diversiteit aan functies. Door nu bestuurlijk samen te werken bestaat er een kans op ontstapeling van regelingen en een mogelijkheid voor een mooie ontwikkeling van de IJssel en haar brede vallei in zijn geheel. De andere aanwezige gemeenten herkennen zich in dit verhaal en sluiten zich daar graag bij aan.

Tenslotte is het programma Stroomlijn van Rijkswaterstaat aan de orde geweest. In dit programma heeft Rijkswaterstaat aandacht voor de vegetatie in het stroombed van de rivier. Idealiter moet dit terug gebracht worden naar de situatie van 1997. Er hebben zich echter ontwikkelingen voor gedaan die dit onmogelijk maken. Terreinbeheerders zijn verantwoordelijk voor de vegetatie, vandaar dat begonnen wordt om in samenwerking met Staatsbosbeheer en DLG grote stukken uiterwaard aan te pakken. Interessant was de opmerking dat in 1995 de toenmalige gebruikers de ontstane problemen al hadden voorspeld. Pleidooi om goed te luisteren naar mensen met gebiedskennis!

Ook in andere gemeenten zijn er ontwikkelingen op het gebied van water. De gemeente Heerde heeft te maken met de hoogwatergeul bij Veessen. Dit is een (door inwoners) ongewenst project dat toch uitgevoerd moet worden. Rondom de gemeente Zevenaar (en Westervoort) gaat een Klimaatpark ontwikkeld worden; een initiatief van Natuurmonumenten dat met sponsoring van de postcodeloterij betaald wordt. Andere projecten binnen de gemeente worden hier aangehaakt. In de gemeenten Brummen-Voorst-Zutphen speelt het project IJsselsprong, wat met teruglopende woningbouw van aandacht verandert in Zutphen en Brummen. De blik wordt nu meer gericht op de IJssel en beleving daar van. In de gemeente Voorst is een dijkverlegging op een landgoed onderdeel van de plannen. Dit blijkt in normale gang van zaken en wetgeving lastig in te plannen te zijn. Dit vergt overtuigingskracht bij andere overheden om de plannen toch goed tot uitvoering te brengen.

Taakgroep Westerschelde

De taakgroep Westerschelde bestaat in 2011 uit drie gemeenten en deze zijn in 2011 niet in dit verband bij elkaar geweest. De voorzitter van de taakgroep is mevrouw Vermue-Vermue, wethouder van de gemeente Borsele. Er is onderzocht of het Deltaprogramma Zuidwestelijke Delta aanknopingspunt is om gemeenten in Zeeland te betrekken bij de werkzaamheden van de VNR. In de loop van het jaar is gebleken dat de Zeeuwse gemeenten in provinciaal verband onderling overleg met elkaar hebben over brede wateronderwerpen. Het Deltaprogramma geeft geen aanleiding voor een extra overleg structuur. Voor de Zuidhollandse en Brabantse gemeenten in de Zuidwestelijke Delta, die met een andere problematiek te maken hebben, ligt aansluiting bij de taakgroep Maas of Rijn/Waal meer voor de hand.



Jaarvergadering

De Jaarvergadering vond in 2011 plaats op 15 september in de gemeente Dordrecht. Tijdens het huishoudelijk deel zijn het jaarverslag 2010, de jaarrekening 2010 en de begroting 2012 behandeld. Ook gaf de voorzitter een korte toelichting op de activiteiten van de VNR. De verdere vergadering stond het onderwerp Meerlaagsveiligheid centraal. Bij het concept Meerlaagsveiligheid is er naast aandacht voor preventie (laag 1) bij hoog water ook aandacht voor ruimtelijke inrichting (laag 2) en rampenbeheersing (laag 3). Dit is uitgewerkt in pilotgebieden. De gemeenten Dordrecht en Maastricht gaven een toelichting op de uitkomsten van hun pilot. De uitkomsten van alle pilots worden gebundeld in een syntheserapport, waar ook een toelichting op is gegeven. Vervolgens zijn de aanwezigen met elkaar in discussie gegaan over de mogelijkheden die het concept Meerlaagsveiligheid gemeenten biedt. Na de lunch konden we tijdens een rondwandeling door Dordrecht zien hoe Meerlaagsveiligheid in de praktijk werkt. Een deel van Dordrecht ligt buitendijks en is met mobiele kades en plavuizen in bebouwing voorbereid op situatie van hoog water.

Website

www.VNRgemeenten.nl is de van de website van de VNR. Naast informatie over de VNR en de aangesloten leden zijn er ook nieuwsberichten te lezen. In 2011 is er bewust aandacht besteed aan het regelmatig laten verschijnen van nieuwsberichten. Daarnaast zijn de 'links' verder aangevuld. Uit de enquête over communicatie van en met de VNR bleek dat er behoefte is om vergaderstukken ook via internet te kunnen benaderen. Hier wordt in 2012 verder uitwerking aan gegeven.

Riviergemeenten

"Riviergemeenten" is de papieren nieuwsbrief van de VNR. Deze is in 2011 drie keer verschenen. In de nieuwsbrieven was er nadrukkelijk aandacht voor terugkoppeling uit de taakgroepvergaderingen en de jaarvergadering. Daarnaast was er in januari aandacht onderwerpen die met hoogwater te maken hebben; normering, Hoogwaterbeschermingsprogramma en waterveiligheid buitendijks in Zuid-Holland.

De taakgroepvergaderingen van juni stonden in het teken van waterrecreatie. Dit kreeg een vervolg in de nieuwsbrief van juli, waarin ook geschreven is over een toekomstvisie voor waterrecreatie en het samen gaan van beroeps- en recreatievaart. Ook was er aandacht voor het Deltaprogramma Zoet Water. In de uitgave van oktober was er een terugkoppeling over Meerlaagsveiligheid en rapportages die daarover zijn verschenen.



Extern

Nationaal Water Overleg (NWO) / Bestuurlijk Koepel Overleg

Begin 2011 bestond het Nationaal Water Overleg (NWO) waarin gemeenten, provincies en waterschappen vertegenwoordigd zijn en overleg voeren met het Ministerie. De gemeentelijke delegatie werd getrokken door de VNG, de heer Zomerdijk was namens de VNR afgevaardigde en woordvoerder als het over hoogwateronderwerpen ging. Voorafgaand aan de vergaderingen wordt een gezamenlijke annotatie VNR en VNG opgesteld en waar nodig is er gezamenlijk vooroverleg. Onderwerpen die aan de orde kwamen zijn onder andere het Deltaprogramma, het Nationaal Bestuursakkoord water en het Hoogwaterbeschermingsprogramma.

Met de landelijke verkiezingen in 2010 vond er een wijziging plaats in de samenstelling van Ministeries, maar ook in de werkwijze van het Ministerie (nu Infrastructuur en Milieu). Dit leidde in 2011 tot het samenvoegen van alle overleggen met koepelorganisaties tot één Bestuurlijk Koepel Overleg (BKO). De onderwerpen die in het NWO werden besproken, vormen nu (een klein) onderdeel van de grote agenda, waarin alle onderwerpen van het Ministerie aan de orde komen. Mevrouw Adema is alleen aanwezig als er wateronderwerpen aan de orde zijn. Dit is niet altijd het geval. Als er riviergebonden onderwerpen op de agenda staan, kan de VNR een bestuurslid toevoegen aan de BKO delegatie. Het BKO blijft voorbereid worden door het DWO (directeurenoverleg Water) en de annotatie wordt afgestemd met de VNR.

Directeurenoverleg Water (DWO)

Het Directeurenoverleg Water (DWO) is het ambtelijk voorportaal voor het NWO en nu BKO. Zowel de VNG als het VNR-bureau (de heer Gijzel) zijn daar in vertegenwoordigd. Het is een afstemoverleg tussen de partijen, met een preadvies aan het BKO. Voor technische uitwerkingen kan dit het eindstation zijn, al dan niet ter kennisname aan het BKO. Voorafgaand aan het DWO vindt een agendaoverleg plaats, dat de agenda van het DWO voorbereidt en aan het DWO een voorstel doet voor de agendapunten voor het BKO. De VNR is hiervan agendalid.

De generieke deelprogramma's Veiligheid en Zoetwater van het Deltaprogramma lopen via het DWO. Ook bij deze onderwerpen is afstemmen en preadvies het uitgangspunt.

VNG Subcommissie Water

Binnen de VNG Subcommissie Water stemmen gemeenten onderling wateronderwerpen met elkaar af en komen tot standpundbepaling. De VNR heeft in deze commissie een zetel, die vervuld wordt door de heer Zomerdijk. Bij zijn afwezigheid kan een ander bestuurslid waarnemen.

Er is veel aandacht geweest voor het sluiten van het bestuursakkoord water, maar ook onderwerpen als de Kaderrichtlijn Water en het beheer van de waterketen komen aan de orde. Natuurlijk is de voortgang van het Deltaprogramma onderdeel van de bespreking.

Deltaprogramma

Nadat in 2010 het Deltaprogramma in de steigers is gezet, is er in 2011 voortvarend te werk gegaan. De uitdaging is groot om, naast het nemen van maatregelen voor hoogwaterbescherming en zoetwatervoorziening, in 2014 de vijf Deltabeslissingen te kunnen nemen. De uitwerking van het Deltaprogramma vindt plaats in negen deelprogramma's: Veiligheid, Zoetwatervoorziening, Nieuwbouw en herstructurering, Waddengebied, IJsselmeergebied, Kust, Rijnmond - Drechtsteden, Zuidwestelijke Delta en Rivieren.

Ieder deelprogramma kent een eigen stuurgroep. Voor het deelprogramma Rivieren zijn bestuurders van en via de VNR zijn nauw betrokken bij de stuurgroepen Delta Rijn en Delta Maas.

Gemeentelijke afvaardiging Stuurgroep Delta Rijn:

De heer Heidema	burgemeester Deventer
De heer Penninx	burgemeester Voorst
De heer Zomerdijk	burgemeester Duiven
De heer Ijsseles	burgemeester Gorinchem
De heer Luteijn	wethouder Werkendam



Gemeentelijke afvaardiging stuurgroep Delta Maas:

De heer IJff	wethouder Roermond
De heer Hoeksema	wethouder Oss
De heer van Gruijthuijsen	wethouder West Maas en Waal
De heer van Dongen	wethouder Waalwijk
De heer Litjens	wethouder Horst aan de Maas

Het VNR-bureau (mevrouw van der Hoeven en de heer Gijzel) is vertegenwoordigd in de ambtelijke begeleidingsgroepen (ABG). Dit geldt ook voor de ambtenaren van de bovengenoemde gemeenten. Naast de reguliere ABG om de vergadering van de stuurgroep voor te bereiden, komen de ABG's regelmatig bijeen voor werksessies, om een onderwerp inhoudelijk door te spreken.

Burgemeester Aboutaleb van Rotterdam (namens stadsregio Rotterdam) is voorzitter van de stuurgroep Rijnmond-Drechtsteden. Gemeentelijke inbreng is, ook met deelname van wethouder Sleeking van Dordrecht (namens de Drechtsteden), geborgd.

Gemeentelijke inbreng in de Zuidwestelijke Delta is in 2011 beter georganiseerd. Gemeenten waren voorheen alleen regiogewijs vertegenwoordigd in de klankbordgroep. Een van die vertegenwoordigers, burgemeester van de Velde van de gemeente Goedereede, is nu ook gemeentelijk vertegenwoordiger bij de stuurgroep. De informatievoorziening loopt verder via de gedeputeerden van de betreffende provincies. In gebiedsprocessen zijn gemeenten direct betrokken. Mevrouw van der Hoeven neemt jaarlijks deel aan de ontmoetingsdag van de Zuidwestelijke Delta. De gemeenten op Goeree-Overflakkee zijn via wethouder Kleingeld van de gemeente Middelharnis vertegenwoordigd bij de taakgroep Rijn/Waal.

Een van de Deltabeslissingen is de Rijn-Maasdeltabeslissing. Hierin moet samengewerkt worden tussen de deelprogramma's Rivieren, Rijnmond-Drechtsteden en Zuidwestelijke Delta. In 2011 is hiermee een start gemaakt met een ambtelijke en vervolgens een bestuurlijke bijeenkomst.

De VNR werkt waar mogelijk samen met gemeenteambassadeurs Deltaprogramma, die als taak hebben om gemeenten te betrekken bij het Deltaprogramma en hen op de hoogte te houden van ontwikkelingen en aanknopingspunten.

Het afstemoverleg 'waterveiligheid 21^e eeuw' (WV 21) functioneert als ambtelijke begeleidingsgroep voor het generieke deelprogramma veiligheid van het Deltaprogramma. Daarin wordt gewerkt aan een aantal projecten:

- Normering waterveiligheid;
- Waterveiligheid buitendijks;
- Gebiedspilots meerlaags veiligheid;
- Deltadijken.

De heer Gijzel vertegenwoordigt VNR en VNG in dit overleg.

De Deltacommissaris organiseert jaarlijks een Deltacongres om de voortgang van het Deltaprogramma te bespreken. Zowel het bestuur als het bureau, als een deel van de VNR leden, was hierbij aanwezig.

Pilots Meerlaagsveiligheid

Meerlaagsveiligheid is een term uit het Nationaal Water Plan. In een gebiedsontwikkelingsproces kan waterveiligheid in drie lagen vorm gegeven worden:

- Preventie: overstroming voorkomen door er voor te zorgen dat de dijken en duinen voldoen aan de daarvoor vastgestelde norm;
- Ruimtelijke ordening: een duurzame inrichting van het gebied;
- Rampenbeheersing: een betere organisatorische voorbereiding op een mogelijke overstroming.

In 2009 en 2010 is dit concept uitgewerkt in de pilot dijkkring 43 (Betuwe en Tieler- en Culemborger waarden). In 2011 was de VNR betrokken bij de uitwerking van de pilot voor dijkkring 90 (Maastricht) en 68 (Venlo). De heer Gijzel heeft hierbij inbreng geleverd. De uitkomsten van alle pilots zijn opgenomen in een syntheserapport, dat in oktober is gepresenteerd.

Wegens de actualiteit van dit onderwerp stond de Jaarvergadering 2011 van de VNR in het teken van Meerlaagsveiligheid.

Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)

ROR staat voor Richtlijn Overstromingsrisico's, een Europese richtlijn. De ROR verplicht de EU-lidstaten tot informatie-inwinning, overleg en planvorming voor nationaal en grensoverschrijdend beheer van overstromingsrisico's. Een belangrijk doel is om de Europese samenwerking op het gebied van overstromingen te versterken om zo ook op lange termijn het risico van overstromingen te kunnen beheersen. Deze richtlijn is geïmplementeerd in de nationale wetgeving. De wijze waarop in 2015 gerapporteerd gaat worden aan Brussel en de daarbij benodigde werkprocessen op nationaal en regionaal niveau worden nu uitgewerkt. De instrumenten daarbij zijn risicobeheerplannen met bijbehorende (grotendeels verplichte) kaarten. De ambtelijke begeleidingsgroep van dit proces heet IMPRO (Implementatie Richtlijn Overstromingsrisico's) en heeft vanaf eind 2011 als hoofdtak het agenderen van tussenproducten en ontwikkelingen voor DWO/BKO. De heer Gijzel van het VNR-bureau neemt hieraan deel namens de VNR en VNG.

(Klankbordgroep) Natura 2000

De provincie Gelderland stelt de beheerplannen voor de buitendijks gelegen Natura 2000 gebieden (inclusief de Utrechtse) op. De stuurgroep Delta Rijn (van het Deltaprogramma Rivieren) is voor deze gebieden de bestuurlijk verantwoordelijke. Dit N2000 proces kent een brede klankbordgroep. De VNR is hierin vertegenwoordigd door de heer Gijzel.

Project Kribverlaging

Het project Kribverlaging is een van de Ruimte voor de Rivierprojecten om een lagere waterstand bij hoog water te realiseren is. Er is een pilot uitgevoerd voor ca 100 kribben langs de Waal. Omdat de vormgeving nog niet vast stond, is er met een klankbordgroep gesproken over scheepvaart, uitvoeringseisen, belevingswaarde en eventueel recreatief medegebruik (van de uiterwaarden). De VNR was via het bureau (mevrouw van der Hoeven en de heer Gijzel) vertegenwoordigd in de klankbordgroep.

Na de pilot worden nu in fasen de overige kribben langs de Waal verlaagd. Een deel wordt weggehaald en vervangen door langsdammen. De klankbordgroep blijft in dit traject bijeen komen.

Internationaal overleg

Internationaal worden activiteiten op het gebied van water afgestemd. Zo ook over de Rijn. In de Arbeitsgruppe NRW / werkgroep Hoogwater overleggen de provincie Gelderland en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (RWS Oost Nederland) met Nordrhein-Westfalen. In het verleden werd gewerkt aan de Niederrhein-studie: hoeveel water krijgen wij in extreme situaties te bergen. De laatste drie jaar is de aandacht gericht op risico's via grensoverschrijdende dijkkringen. In 2011 lag het accent op het aan houden van de contacten.

De Internationale Rijn Commissie (IRC), van Zwitserland tot Nederland, kent een Nederlandse afvaardiging. De VNR krijgt de vergaderstukken doorgestuurd en kan desgewenst daarop reageren en inbreng leveren.

In de Internationale Maas Commissie (IMC) overleggen Frankrijk, België en Nederland over onderwerpen die de Maas aan gaan. Van de IMC krijgt de VNR de vergaderstukken toegestuurd, waar nodig wordt actie ondernomen. De heer IJff is voorgedragen als lid van de Nederlandse delegatie.